

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Jämiä, L. (2025) Seksuaaliterveyskasvatus: Nuorten hyvinvoinnin tukeminen vaatii ammattilaisten osaamista. HoVaTo-blogi, 1.4.2025.

URL: <https://www.hovato.fi/seksuaaliterveyskasvatus-nuorten-hyvinvoinnin-tukeminen-vaatii-ammattilaisten-osaamista/>

Seksuaaliterveyskasvatus: Nuorten hyvinvoinnin tukeminen vaatii ammattilaisten osaamista

mennessä [admin](#) | huhti 1, 2025 | [Blog](#) | [0 Kommenttia](#)

Mediassa on viime aikoina pyörinyt paljon erilaisia seksuaaliterveyteen liittyviä aiheita; nuorten maksuton ehkäisy; Inti Chavez Perezin ”Seksikirja pojille”, nuorten hedelmällisyystietoisuus, tippurin merkittävä leviäminen... Aihe on siis selvästi tapetilla.

Minkälaisena nuorten seksuaaliterveys siis oikein näyttäytyy tänään? Seksuaali- ja sukupuoli-identiteettien moninaisuus lisääntyy, kuten osoittaa vuoden 2023 kouluterveyskysely, jossa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten määrä Suomessa on kasvanut verrattuna vuoteen 2019. Vaikka nuorten seksuaaliterveys on vuosien saatossa parantunut, sitä uhkaa WHO:n elokuun 2024 raportin mukaan edelleen monet tekijät, kuten seksitaudit ja suunnittelemattomat raskaudet. Lisäksi jopa 30 % suomalaisista nuorista kertoo kokeneensa seksuaalista häirintää.

On olemassa huomattavan paljon kansallisia ja kansainvälisiä toimia, joilla pyritään edistämään nuorten seksuaaliterveyttä. Yksi tärkeä tekijä on seksuaaliterveyskasvatus, joka tarjoaa nuorille tietoja ja taitoja, joilla tehdä valintoja. Koulujen seksuaaliterveyskasvatus tavoittaa lähes kaikki suomalaiset nuoret. Sen laadulla on siis merkitystä.

Koulujen seksuaaliterveyskasvatus Suomessa

Suomessa nuorten seksuaaliterveyskasvatus on osa terveystieto-oppiainetta peruskoulun vuosiluokilla 7–9 sekä lukioissa. Myös ammattikouluissa yhteisissä opinnoissa aihealuetta käsitellään. Näin ollen terveystiedon opettajalla on keskeinen asema nuorten seksuaaliterveyskasvatuksessa.

Terveystiedon opettajalla tulee olla maisterin tutkinto, pedagoginen pätevyys sekä riittävä määrä terveystiedon aine- ja syventäviä opintoja, jotta on pätevä opettamaan terveystietoa.

Seksuaaliterveys on kuitenkin vain hyvin pieni osa terveystiedon opettajan opintoja. Tarvetta lisä- ja täydennyskoulutukselle on, jotta opettaja pysyy nuorten tarpeiden ja jatkuvasti muuttuvan tiedon mukana.

Aikaisemmassa tutkimuksessa on keskitytty siihen, mitä nuoret osaavat tai minkälaisia tuloksia seksuaaliterveyskasvatuksen interventioilla on saatu aikaan. Tämä on tietysti erittäin tärkeää, sillä kyse on heidän terveydestään. On kuitenkin syytä keskittyä myös ammattilaisten osaamiseen. Suomalaisen vuoden 2016 Kumita-tutkimuksen osana tutkittiin terveystiedon opettajien omaa näkemystä siitä, onko heillä tietoa seksuaalikasvatuksesta ja sen käytännön toteuttamisesta riittävästi. Tämän tutkimuksen mukaan 74,1 % vastanneista opettajista koki omaavansa riittävästi tietoa. Lähes kaikista osa-alueista kaivattiin kuitenkin lisätietoa. Muuta suomalaista tieteellistä tutkimusta aiheesta en ole löytänyt, joten tietoa aiheesta on siis niukasti.

Väitöskirjatutkimukseni

Jotta lisäkoulutusta voidaan järjestää, on ensin tiedettävä, minkälaisista olemassa olevaa osaamista terveystiedon opettajilla on. Väitöskirjani tarkoituksena on selvittää, minkälaisia seksuaaliterveyskasvatuksen tietoja terveystiedon opettajilla on. Osaaminen voidaan määrittellä muutamallakin eri tavalla, mutta tutkimuksessani olen jakanut sen tietoihin, taitoihin ja asenteisiin. Tietojen tutkimisesta on hyvä aloittaa, koska se on usein perusta taidoille ja asenteille.

Väitöskirjani toisessa osatutkimuksessa tutkittiin sitä, minkälaisia seksuaaliterveyskasvatuksen tietoja terveystiedon opettajalla tulisi olla. Tutkimuksemme mukaan opettajan tulee hallita huomattava määrä erilaista tietoa: seksuaalisuuden eri ulottuvuudet, seksuaalinen monimuotoisuus, lisääntymiselimistön anatomia ja fysiologia, nuorten kehittyminen, raskaus, hedelmällisyys,

seksitaudit, ehkäisy... Vain muutamia mainitakseni. Tämän tutkimuksen tulokset toimivat pohjana seuraavalle vaiheelle, jossa tutkitaan sitä, minkälaisia tietoja ja mahdollisia tiedonpuutteita heillä on.

Lopuksi

Opettajien osaamisen kehittyminen vaikuttaa laajemmin myös yhteiskuntaan. Osaaminen vaikuttaa myönteisesti opettajien työhyvinvointiin ja ammatilliseen itsetuntoon. Kokonaisvaltaisempi seksuaaliterveyskasvatus voi vaikuttaa myönteisesti nuorten terveystietoisuuteen, asenteisiin ja päätöksentekoon, mikä puolestaan vähentää riskikäyttäytymistä ja edistää tervettä seksuaalista kehittymistä. Tämä voi ehkäistä yhteiskunnan kustannuksia esimerkiksi seksitautien ja mielenterveysongelmien osalta. Lisäksi se edistää sukupuoli- ja seksuaali-identiteettien tasa-arvoa tarjoamalla nuorille tietoja ja resursseja.

Nuorten seksuaaliterveyttä on toki edistämässä suuri joukko muitakin ammattilaisia, eikä heitä voi unohtaa. Terveystiedon opettaja erityisesti peruskoulun vuosiluokilla 7–9 on kuitenkin se, joka kohtaa lähes koko ikäluokan, joten opettajan harteilla on paljon. On ilman muuta tärkeää kiinnittää huomiota esimerkiksi koulu- ja opiskeluterveydenhoitajan osaamiseen, johon ei myöskään suomalaisen tutkimuksen kentällä ole kiinnitetty riittävästi huomiota.

Lotta Jämiä

TtM, Th, Sh

Väitöskirjatutkija, Tampereen yliopisto, terveystieteiden yksikkö

Tuntiopettaja, Tampereen ammattikorkeakoulu, terveydenhoitaja-tiimi

Luettavaa:

Kumita-tutkimus:

[Terveystiedon opettajien ja oppilashuollon käsityksiä seksuaalisuudesta, sen kohtaamisesta ja seksuaaliterveyden opettamisesta peruskoulussa : Kumita -tutkimus](#)

Kouluterveyskysely:

[Kouluterveyskyselyn tulokset – THL](#)

UNESCO:

[International technical guidance on sexuality education: an evidence-informed approach – UNESCO Digital Library](#)

[The journey towards comprehensive sexuality education: global status report – UNESCO Digital Library](#)

WHO:

[A focus on adolescent sexual health in Europe, central Asia and Canada: Health Behaviour in School-aged Children international report from the 2021/2022 survey](#)

Väitöskirjani toinen artikkeli:

Jämiä L, Haavisto E & Kylmä J. 2024. [Full article: Sexual health education knowledge required by health education teachers in Finland](#)